

Тема. «Той, що словом своїм нездоланих героїв прославив»
Гомер – легендарний грецький аед, засновник європейської літератури.
Поєми «Іліада» та «Одіссея» – вершини героїчного епосу

Мета: познайомити учнів з постаттю Гомера, з різними точками зору на «гомерівське питання»; дати відомості про гекзаметр; виховувати інтерес до пам'яток античної культури.

Епіграф:

Згаснуть зорі колись на склепінні високого неба,
Гелій освітить скоріш Ночі святої місце,
Хвиля солоні скоріш буде людям напоєм солодким,
Мертвий з Аїду скоріш вернеться знов до життя,
Ніж славнозвісне ім'я меонійця Гомера забудуть,
Ніж його древні пісні кануть у млу забуття.
Грецький поет I ст. до н.е.

Хід уроку

I. Слово вчителя. Актуалізація опорних знань.

Геракл -

Орфей -

Муза -

Евридика -

Руно –

Перші літери складуть ім'я легендарного поета Греції. Саме про нього та його твори ми будемо сьогодні говорити. (Акрівірш)

- 1.** Повідомлення учнів (випереджувальне завдання по групах: а) «археологи» про Г.Шлімана, б) «літературознавці» про Гомера, в) «історики» про історичні причини Троянської війни).

Варіанти інформації:

«історики» – греки-мореплавці склали карту, де на півдні виділяється берег африканського континенту. Тут, за уявленнями греків, жили пігмеї, єгиптяни, ефіопи. На заході, на Малоазійському півострові, була Троя і Фінікія. На сході Чорного моря знаходилася Колхіда. Греки вважали, що Земля з усіх боків омивається рікою Океан, води якого впадають у підземне царство Аїда, а править безмежним морським простором бог Посейдон.

Давні предки сучасних греків проживали на північ від Балканських гір, а на островах Егейського моря мешкали дикі племена пелазгів. У XIII-XII ст. до н.е. на володіння пелазгів накопчується кілька хвиль завойовників – це грецькі племена, спершу – іонійці, потім – ахейці. Саме ахейців зобразив Гомер в «Іліаді», «Одіссеї».

За давньогрецькими джерелами Троянська війна тривала з 1194 по 1184 рік до н.е.

«археологи» – Багато людей прагнуло відшукати Трою. Та лише у 70-роки XIX ст. німецький археолог-аматор Генріх Шліман (1822-1890) віднайшов легендарну Трою на території сучасної Турції, на мисі Гисарлик. А розпочалося все ще у дитинстві, коли маленькому Генріху подарували книжку, це була «Іліада» Гомера. Події поеми так захопили хлопчика, що він ні на мить не сумнівався, що це лише цікава історія, а був впевнений – все правда. У нього з'явилася мета – знайти легендарну Трою. До втілення своєї дитячої мрії Шліман йшов все життя, самотужки отримав освіту (син бідного пастора), опанував старогрецьку і ще 14 мов. Але на початку дорослого життя він почав заробляти гроші для майбутньої археологічної експедиції.

Де шукати? Вона могла знаходитись на будь-якому узбережжі Середземного моря. Спочатку він шукав Трою на острові Ітака, потім у Греції і зрештою перебрався до Турції, поближче до протоки Босфор (Дарданелли). Трирічні пошуки увінчалися успіхом: на пагорбі Гисарлик було відкрито 9 давніх міст, котрі змінювали одне одного. Сучасні вчені вважають, що цю фортецю руйнували кілька разів, але розкопана Шліманом Троя набагато давніша від Гомерової, а події про котрі розповідає поет, відбувалися очевидно у XIII-XII ст. до н.е. Також Шліман вів розкопки у Мікенах та на Пелопонесі.

«Літературознавці» – **Хто ж такий був Гомер?** Ще з античних часів постать митця була оповита легендами і вигадками. Його уявляли мудрим, старезним, незрячим аедом (слово «омерос» з грецької перекладається як сліпий або заручник), та тексти поем свідчать про те, що їх автор від народження не був незрячим, оскільки дуже майстерно передав у поемах відтінки барв.

Точно не відомо, коли жив Гомер, більшість дослідників вважає ймовірною датою VIII ст. до н.е. Зовнішність поета також невідома. При розкопках італійського міста Геркуланума знайдено мармурове погруддя Гомера.

Точної біографії Гомера немає. За легендами, що дійшли до нас і приписуються грецьким історикам Геродоту та Плутарху, майбутній поет є уродженцем малоазійського міста Смірна (сучасний Ізмір у Туреччині), що на березі річки Мелес. За іншими його матір'ю була муза поезії Каліопа. Сім міст претендують називатися батьківщиною Гомера (Смірна, Афіни, Аргос, Хіос, Саламіна, Колофон, Родос)

Похований поет на острові Хіос. На могильному камені висічена епітафія:

Тут божественний Гомер під покровом землі спочиває,
Той, що словом своїм нездоланих героїв уславив.

Є легенда, що одного разу Олександр Македонському приснився сон, у якому Гомер вказав на острів Фарос, де потрібно збудувати нове місто. Македонський повірив у сон і збудував місто, яке назвали Олександрія, одним із перших там звели храм Гомеру (Гомерейон), а потім...

Запитання класу:

– Які ще визначні споруди є на острові та в Олександрії ? (Маяк, бібліотека)

Відомо, що Олександр Македонський під час походів під подушкою тримав меч та список «Іліади»

– хто був учителем Македонського? (Арістотель)

2. «Гомерівське питання» – чи справді існував на світі Гомер, чи він є автором поем «Іліада», «Одіссея»?

Слово вчителя. Поява «гомерівського питання» (наприкінці XIX століття) зумовлена відсутністю точних відомостей про Гомера, хоча до нас дійшло 8 біографій, але наскільки вони достовірні можна бачити з того факту: в одному життєписі стверджується, що Гомер був сином бога Аполлона і музи епічної поезії Каліопи. Суперечки тривають і до нині.

3. Теорія літератури.

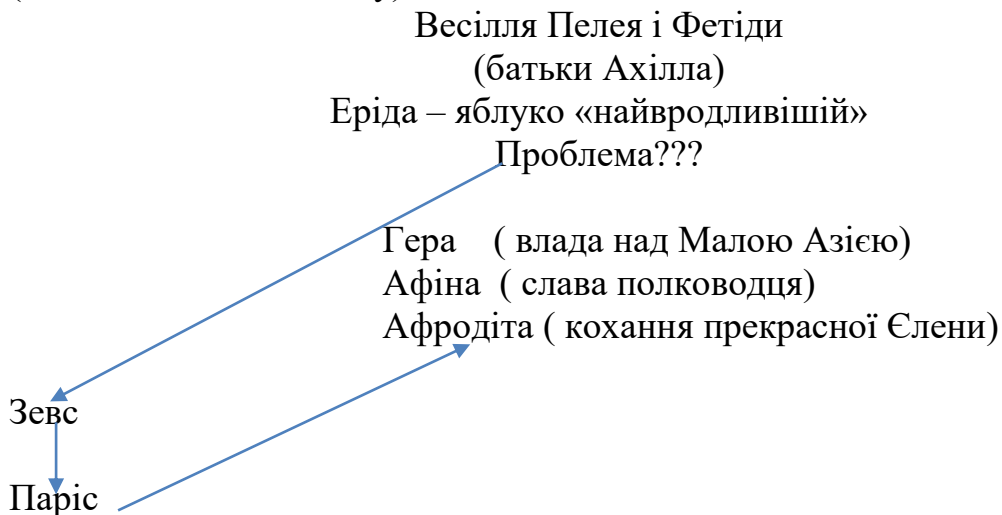
Гекзаметр – шестистопний розмір, з обов'язковою паузою цезурою у середині рядка. «Прилив-відлив»

Епічна поема – великий віршований твір про значні події історичного минулого якогось народу.

II . Слово вчителя. Гомер написав поему «Іліада» через 4 століття після того, як відшуміла Троянська війна, в століттях збереглися міфи про цю війну.

Міфологічна причина початку Троянської війни.

(Разом складаємо схему)

Наслідок – викрадення Єлени із Спарти. Менелай оголошує війну Трої.

Словникова робота. Афоризм «яблуко розбрату» означає причина для сварки. (Учням надається можливість самим розтлумачити цей афоризм з огляду на контекст історії про весілля Пелея та Фетіди).

Цікаво знати. Скульптура Афродіти (Венери) зображувалася з яблуком у руках. У римському мистецтві її називають Венера Мілоська (Мілос або Мелес – маленький скелястий острів у Егейському морі, «міло» з грецької – яблуко, що є символом цього острова). На екрані фотографія скульптури Венери.

У Гомера в поемі описано лише 51 день останнього року війни. Тема «Іліади» звучить вже в перших рядках

«Гнів оспівай, богине, Ахілла, сина Пелея,
Пагубний гнів, що лиха багато ахеям накоїв:
Душі славетних героїв навіки послав до Аїду
Темного...»

1. Коментоване читання 1 пісні «Іліади»

- Чому посварився Ахілл з Агамемноном?
- Що стало результатом цієї сварки?

Домашнє завдання: прочитати у прозовому переказі М.Куна розділи «Прощання Гектора з Андромахою», «Подвиги та смерть Патрокла»